

Η σχέση της Αγίας Ζώνης με την Κρήτη

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1lwb7TP>]

Β´

Με την έναρξη της Επανάστασεως του 1821 οι διωγμοὶ των Τούρκων έγιναν φοβερώτεροι σ' όλη την μεγαλόνησο, με αποτέλεσμα τρεις από τους πατέρες της Μονής, οι ιερομόναχοι Νεόφυτος και Αμβρόσιος και ο μοναχὸς Μακάριος, μετὰ αποβασανιστήρια, να θανατωθούν. Την ίδια τύχη είχε ο μητροπολίτης Κρήτης Γεράσιμος (Παρδάλης) και οι Μητροπολίτες: Νεόφυτος (Φυντικάκης) Κνωσού, Ιωακείμ, Χερρονήσου, Ιερόθεος, Λάμπης, Σητείας, Ζαχαρίας - ο Διοπόλεως, Καλλίνικος και ο Αυλοποτάμου ήσαν πεθαμένοι με πανώλην εις την Μονήν Απεζανών, πρότερον. (Μεν. Παρλαμά, «Ιστορικά και βιογραφικά σημειώματα του Στεφ. Νικολαΐδου»...). Τότε, «το πρωί της 24^{ης} Ιουνίου, έγινε η μεγαλύτερη σφαγή που γνώρισε η Κρήτη κι έμεινε στη μνήμη του λαού ως «ο μεγάλος αρμπεντές». Σε 800 υπολογίζονται οι νεκροί της ημέρας εκείνης στο Μεγάλο Κάστρο και στα περίχωρα. Ανάμεσά τους ήταν οι επισημότεροι Έλληνες, όπως ο διάσημος για τη λογιότητά του γιατρός Ιωάννης Ελευθεραίος (Θεοχ. Δετοράκη, *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ*, σελ.323,324).

Ιερά Ακολουθία των Αγίων ενδόξων νέων Ιερομαρτύρων Γερασίμου Κρήτης, Νεοφύτου Κνωσού, Ιωακείμ Χερρονήσου, Ιεροθέου Λάμπης, Ζαχαρίου Σητείας, Ιωακείμ Πέτρας, Γερασίμου Ρεθύμνης, Καλλινίκου Κυδωνίας, Μελχισεδέκ Κισάμου, Καλλινίκου Διουπόλεως και των συν αυτοίς εν Κρήτη μαρτυρησάντων κατά τα έτη 1821-1822, των οποίων η μνήμη εορτάζεται την 23^η Ιουνίου, συνέταξαν ο νυν Μητροπολίτης Ρόδου κύριος Κύριλλος και ο Πρωτοπρεσβύτερος Ευάγγελος Παχυγιαννάκης (ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΠΑΝΑΓΙΟΝ, τόμ. Β΄, σελ.327-341).

Οι εναπομείναντες δύο Βατοπαιδινοί μοναχοί Διονύσιος και Δωρόθεος και ο ιεροδιάκονος Παρθένιος, εν μέσω πολλαπλών κινδύνων, κρατούντες το σεντούκι

με την Τιμία Ζώνη και τον Τίμιο Σταυρό, πηδήσαντες από το τείχος της Μητροπόλεως Κρήτης «κατέφυγον εις εν οσπίτιον τούρκικον, από τα λεγόμενα των Κουρμούληδων», κατὰ το έγγραφο, που ήσαν κρυπτοχριστιανοί. Όταν, όμως, οι Τούρκοι τους αντιλήφθησαν, τους κατεδίωξαν, τους πήραν το κιβώτιο με τα άγια κειμήλια και τα έφεραν στον βεζύρη του Ηρακλείου. Μετά τρεις μήνες έπαυσαν οι διωγμοί. Οι αγιορείτες έσπευσαν και τα εζήτησαν, αλλ' «εκείνος τα παρέδωκεν εις τον Αγγλικόν κόνσολαν κύριον Δομένικον, λαβών από αυτὸν ιδιόχειρο ενσφράγιστο μαρτυρικὸν Γράμμα της περιλαβής των, δια ιδικήν του ασφάλειαν» (*Ζαχαρία Πρακτικίδη, Συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ κατὰ τὴν νῆσον Κρήτης... συμβάντος πολέμου κατὰ τὸ 1821, Περιοδ. Χρυσανθίς, τόμ. Δ' (1866) σελ. 158*).

Οι πατέρες, τότε, παρεκάλεσαν τον Άγγλον πρόξενον Κρήτης Δομήνικον Σανταντώνιον να τους προσφέρει προστασίαν. Επειδή, όμως και στο Άγγλικὸ Προξενεῖο εκινδύνευαν ἀπὸ βίαιο θάνατο, ο πρόξενος, ο άδελφός του και η σύζυγός του Στεφανία, τους εφυγάδευσαν με σκάλες ἀπὸ τα παράθυρα του Προξενείου και τους εμπαρκάρησαν σε καράβι με γαλλικὴ σημαία, αφού πρώτα επλήρωσαν στον πρόξενο 10.000 γρόσια, με σκοπὸ νὰ πάρει πίσω ἀπὸ τον ήγεμόνα το σεντούκι με τα δύο ιερὰ λείψανα, που με κίνδυνο της ζωής τους είχαν διασώσει ἀπὸ την μανία των Τούρκων.

Πράγματι, ευθύς, ως αναχώρησαν οι μοναχοί, ο πρόξενος έσπευσε και παρέλαβε ἀπὸ τον ηγεμόνα της Κρήτης το σεντούκι με τα κειμήλια. Εν τω μεταξύ, επειδή το καράβι συνάντησε στο ταξίδι του πολλὰ εμπόδια, αναγκάστηκε να επιστρέψει και πάλι στο Κάστρο της Κρήτης, όπου, καθὼς το είδαν οι επαναστατημένοι Τούρκοι «επήραν τους δύο καλογήρους και τους έδεσαν... και τους επήγαν δέρνοντάς τους εις τον πασάν...». Εκείνος, τον μεν Δωρόθεον εχάρισε ως δούλον σ' έναν Τούρκο, τον δε Διονύσιον οι Τούρκοι εξεβίαζαν να γίνει μωαμεθανός. Μπροστά στη γενναία άρνησή του, οι Τούρκοι ετρύπησαν με πυρωμένη σούβλα τα μηνίγγια του. Μέχρι τέλους ο οσιομάρτυρας μοναχὸς παρέμεινε ανυποχώρητος... Το πρωί της Καθαράς Δευτέρας τον εκρέμασαν (*Γ. Μαρτζέλου, Οι Άγιοι της Μονής Βατοπαιδίου, Ιερὰ Μονὴ Βατοπαιδίου, ό. π., σελ. 112*).

Βλέποντας ο πρόξενος, ότι οι τουρκικὲς ταραχὲς και οι διωγμοὶ συνεχίζοντο, αναγκάστηκε και εκείνος να εγκαταλείψει την Κρήτη, παίρνοντας μαζί το σεντούκι με τα ιερὰ κειμήλια και επιπλέον την κάρα του αγίου Ανδρέα, χωρὶς τη θήκη της, που είχε παραμείνει προς φύλαξη στη Μητρόπολη με τα άλλα αφιερώματα των χριστιανών.

Όταν, λοιπόν, ο πρόξενος έφθασε στο λιμάνι της Δίας (Ντίας), βορείως του Ηρακλείου για να αποπλεύσει, το γράμμα της παραλαβής των «Αγίων» υπέγραψαν, εκτός από τον ίδιο και τέσσερις ορθόδοξοι καπετάνιοι από την Σκλαβουνία, δηλ. την Ανατολική Μακεδονία, εκ των οποίων ο ένας, όταν επεσκέφθη το Άγιον Όρος, εγνώρισε στους μοναχούς της Μονής Βατοπαιδίου τα συμβάντα. Προορισμός του προξένου ήτο να φθάσει στη Μάλτα και από εκεί στη Σικελία. Όμως, στη διάρκεια του ταξιδιού έπνευσαν ισχυροί άνεμοι, το πλοίο άλλαξε πορεία και λόγω της καιρικής ανάγκης ελλιμενίστηκε στη Σαντορίνη. Μας είναι ακόμη άγνωστο αν ο ελλιμενισμός έγινε στον όρμο των Φηρών ή του Αθηνιού. Πιθανότερο είναι ότι έγινε στον Αθηνιό, επειδή την περίοδο εκείνη εξυπηρετούσε την οινεμπορική κίνηση της νήσου, ύστερα από τα βασικά λιμενικά του έργα ([Ματθ. Ε. Μηνδρινού, Ο ταρσανάς του Αθηνιού, εφημ. «Θηραϊκά Νέα», Οκτώβριος 1994, σελ. 1\).](#)

Φέρνοντας μαζί του ο πρόξενος και τα τρία άγια λείψανα, ανέβηκε στα Φηρά, όπου ενημέρωσε το Αγγλικό Θηραϊκό προξενείο περί του σκοπού της αφίξεώς του. Αρχικώς προσφέρθηκαν να τον φιλοξενήσουν οι Καθολικοί των Φηρών. Στη συνέχεια, όμως, γνωρίσθηκε, ως άριστος ιατρός, με άλλα σημαίνοντα πρόσωπα της πόλεως, καθώς και με Κρητικούς που ήταν γνωστοί στην οικογένειά του κατά την διαμονή του στην Κρήτη (Βασ. Σφυρόερα, *Κρητικά επώνυμα στις Κυκλάδες. Ανάτυπο από τα πρακτικά Β΄ Κρητολογικού Συνεδρίου (1969), σελ. 465).*

[Συνεχίζεται]